

**ПРОЈЕКАТ РАЗВОЈА
ЛОКАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ
И ИНСТИТУЦИОНАЛНОГ ЈАЧАЊА
ЛОКАЛНИХ САМОУПРАВА**

КОНТРОЛНА ЛИСТА ПЛАНА УПРАВЉАЊА УТИЦАЈИМА
ПОТПРОЈЕКТА НА ЕКОЛОШКО И ДРУШТВЕНО ОКРУЖЕЊЕ

„УРЕЂЕЊЕ ДВОРИШТА ЗГРАДА У УЛИЦИ ОМЛАДИНСКИХ БРИГАДА У
ПИРОТУ“

ОПШТИНА ПИРОТ

Садржај

Списак скраћеница.....	1
I. Увод.....	1
1.1. Категорија ризика по животну средину и друштвено окружење.....	1
1.2. План управљања заштитом животне средине и друштвеним окружењем.....	2
1.3. Реализација потпројекта: „Уређење дворишта зграда у улици Омладинских бригада у Пироту бр. кат. парцеле: 4070/59, 4070/32, 4070/60 КО Пирот-град, у Пироту“.....	3
Локација – Град Пирот.....	3
Опис потпројекта.....	3
Опис локације у контексту процене утицаја на животну средину и друштвено окружење.....	4
II. ПЛАН УПРАВЉАЊА И ПРАЋЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОЈЕКТА ЛОКАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ИНСТИТУЦИОНАЛНОГ РАЗВОЈА.....	7
Део 1: Институционално административни.....	7
ДЕО 2: Процена утицаја на еколошко и друштвено окружење.....	14
ДЕО 3: План мониторинга.....	26
III. Процедуре за решавање жалби или спорова.....	38
IV. Праћење и извештавање.....	39
V. Одобрење и потписи:.....	39
Прилог 01: Утицаји Потпројекта на животну средину и друштвено окружење.....	40
Прилог 02: Жалбени формулар.....	41
Прилог 03: План управљања саобраћајем - смернице.....	43
Прилог 04: Потенцијална зона утицаја реализације Потпројекта на становништво општине Пирот.....	46
Прилог 05: Извештај о усаглашености са планом управљања радном снагом за трећа лица која ангажују уговорене раднике.....	47
Прилог 06: Изјава о правној и регулативној усаглашености.....	49

Списак скраћеница

Пројекат/Пројекат LIID – Пројекат развоја локалне инфраструктуре и институционалног развоја (LIID)

ИБРД – Међународна банка за обнову и развој

АФД – Француска агенције за развој

ЈЛС – Јединица локалне самоуправе

ЈУП – Јединица за управљање пројектима

МГСИ – Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре

МФ – Министарство финансија

МЗЖС – Министарство заштите животне средине

НВО – Невладина организација

Сртучни надзор ЈУПа – Стручна лица за заштиту животне средине и друштвена питања ангажована на пројекту, задужена за праћење имплементације

ЕСФ – Оквирни документ за управљање животном средином и социјалним окружењем

ЕСЦП – План заштите животне средине и социјалних питања

ЕСИА – Процена утицаја на животну средину и социјална питања

ЕСМФ – Оквир управљања животном средином и социјалним питањима

ЕСМП – План управљања животном средином и друштвеним питањима

ЕСС – Еколошки и социјални стандарди

НВО – Невладина организација

БЗР – Безбедност и здравље на раду

ОПР – Оквирна политика расељавања

ОП/БП – Оперативна процедура / политика Банке

РС – Република Србија

СБ – Светска банка

СЕП – План укључивања заинтересованих страна

ЖМ - Жалбени механизам

I. Увод

„Пројекат развоја локалне инфраструктуре и институционалног јачања локалних самоуправа (P174251)“ (Пројекат LIID) који се финансира из средстава МЕЂУНАРОДНЕ БАНКЕ ЗА ОБНОВУ И РАЗВОЈ („IBRD“) и ФРАНЦУСКЕ АГЕНЦИЈЕ ЗА РАЗВОЈ („АФД“), а који спроводи Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре (МГСИ), директно ће користити грађанима, односно локалним самоуправама у Србији.

Пројекат LIID се спроводи у складу са Оперативним политикама Светске банке, укључујући Еколошке и социјалне стандарде (ESS). Република Србија се, на основу Уговора о зајму и Закона о потврђивању Споразума о зајму („Сл. гласник РС – Међународни уговори“, бр. 3/2023)¹, обавезала на пуно поштовање циљева и захтева дефинисаних од стране Светске банке.

Циљ пројекта liid је јачање капацитета јединица локалне самоуправе за планирање и управљање инфраструктуром на климатски отпоран и одржив начин, у циљу подстицања социо-економског развоја у условима актуелних и предстојећих климатских промена. у оквиру пројекта liid, планирана је реализација потпројекта: **„Уређење дворишта зграда у улици Омладинских бригада у Пироту бр. кат. парцеле: 4070/59, 4070/32, 4070/60 КО Пирот-град, у Пироту“** Општина Пирот. Више о овом потпројекту може се наћи на интернет страници Пројекта (LIID): <https://www.mgsi.gov.rs/>, као и на интернет страници општине Пирот: <https://www.pirot.org.rs/index.php/9-latinica/7850-pr-r-zv-l-ln-infr-s-ru-ur-i-ins-i-uci-n-ln-g-c-nj-l-lnih-s-upr-va> или њеном делу одређеном за информисање о потпројекту.

I.1. Категорија ризика по животну средину и друштвено окружење

У складу са оквиром управљања еколошким и друштвеним ризицима, Светска банка захтева израду Процене утицаја на животну средину и друштвене аспекте за све пројекте које финансира. Оваква процена осигурава усклађеност пројеката са оперативним политикама и процедурама Банке, као и са важећим националним прописима.

Сви документи који су израђени за потребе пројекта доступни су на:

<https://www.mgsi.gov.rs/cir/aktuelnosti/javne-konsultacije-za-projekat-razvoja-lokalne-infrastrukturu-i-institucionalnog>

Према оквиру управљања ризицима по животну средину и друштвено окружење (ESMF), Светска банка захтева оцену ризика за животну средину и друштво за пројекте који су предложени за финансирање из кредита Банке. Ово како би осигурала да су пројекти еколошки и друштвено прихватљиви, усаглашени са Политикама и Процедурама Светске банке и релеватним националним законодавством. Потенцијални нивои ризика подељени су:

1 <https://mfin.gov.rs/sr/propisi-1/zakon-o-potvrivanju-sporazuma-o-zajmu-projekat-razvoja-lokalne-infrastrukturu-i-institucionalnog-jaanja-lokalnih-samouprava-izmeu-republike-srbije-i-meunarodne-banke-za-obnovu-i-razvoj-sl-glasnik-rs-meunarodni-ugovori-br-32023-1>

Категорија а	Ниво ризика	Одлука о финансирању
1	Низак ризик - занемарљиви утицаји на животну средину и друштвенно окружење/процена утицаја на животну средину није потребна)	Испуњава услове за финансирање. Нису потребне додатне процене.
2	Умерени ризик - утицаји су привремени, локализовани, предвидиви и управљиви	Испуњава услове за финансирање. МГСИ/ЈИП је одговоран за креирање контролне ЕСМП листе, или ЕСМП плана. Консултације су обавезне.
3	Знатан ризик - могући значајни утицаји, који се не могу у потпуности проценити у фази идентификације	Не испуњава услове за финансирање.
4	Висок ризик - очекивани широки, дуготрајни и штетни утицаји на животну средину и здравље људи	Не испуњава услове за финансирање.
5	Текући и/или завршени радови, укључујући финансирање наставка радова	Ово такође подлеже оцени ризика. Категорија ризика и испуњавање услова за финансирање ће бити утврђени на основу ревизије животне средине и друштвеног окружења, коју је потребно извршити.

1.2. План управљања заштитом животне средине и друштвеним окружењем

На основу процеса скрининга потпројекта „Уређење дворишта зграда у улици Омладинских бригада у Пироту бр. кат. парцеле: 4070/59, 4070/32, 4070/60 КО Пирот-град, у Пироту“, утврђена је да припада нивоу 2 ризика, односно да је потпројекат Умереног ризика, те се израђује ова ЕСМП контролна листа која даје преглед потенцијалних утицаја и ризика везаних за пројектне активности као и адекватних мера за њихово ублажавање. Она такође указује на одговорности свих релевантних актера у погледу мониторинга и извештавања ка Светској банци. ЕСМП контролна листа објављена је на званичној интернет страници локалне самоуправе у којој се пројекат изводи, на увид грађанима пре јавне набавке за избор узвођача радова.

1.3. Реализација потпројекта: „Уређење дворишта зграда у улици Омладинских бригада у Пироту бр. кат. парцеле: 4070/59, 4070/32, 4070/60 КО Пирот-град, у Пироту“

Локација – Град Пирот

Град Пирот административно припада Пиротском управном округу, који обухвата четири општине: Пирот, Бабушница, Димитровград и Бела Паланка. Пирот је највећи и административни центар

округа, смештен у југоисточном делу Србије, у близини државне границе са Бугарском. Град лежи у долини реке Нишаве, окружен планинама Старом планином на северу и Власином и Видличем на југу.

Захваљујући свом положају на главном паневропском Коридору X, Пирот има значајан геостратешки и саобраћајни потенцијал. Путни и железнички правци који повезују Ниш, Софију и даље Балканско полуострво пролазе управо кроз пиротску котлину. Природни услови, као и близина реке Нишаве и плодног земљишта, били су одлучујући за развој насеља које има дугу урбану традицију.

Према попису становништва из 2022. године, Град Пирот има приближно 50.000 становника, а у његовом саставу је 72 насељена места. Град је подељен на више месних заједница које чине урбани и рурални део територије. Због свог положаја и развијене инфраструктуре, Пирот представља регионални центар југоисточне Србије и важно административно, привредно и културно средиште овог дела земље.

Опис потпројекта

Предмет потпројекта је уређење дворишта вишепородичних стамбених зграда у улици Омладинских бригада у Пироту, на катастарским парцелама бр. 4070/59, 4070/32 и 4070/60 КО Пирот-град. Простор који се уређује налази се у урбаном делу града и омеђен је улицама Омладинских бригада, Драгољуба Миленковића и Народних хероја. Циљ пројекта је унапређење функционалности заједничког простора, побољшање услова кретања и саобраћајне безбедности, повећање капацитета за паркирање, као и уређење зелених и рекреативних површина ради подизања квалитета живота станара који користе предметни простор.

Пројектом је предвиђено свеобухватно уређење дворишног простора које обухвата формирање више паркинг целина са укупно 76 паркинг места, од чега је 64 у оквиру дворишта, а 12 уз тротоаре у околним улицама. Од укупног броја, 5 паркинг места намењено је особама са инвалидитетом. Пешачке стазе, прилази и тротоари изводе се од бехатон плоча, док се паркинг површине и коловоз асфалтирају. Све површине биће оивичене одговарајућим ивичњацима, чиме се обезбеђује јасна организација саобраћаја и пешачког кретања унутар комплекса.

У централном делу дворишта формира се зона са дечјим мобилијаром, са заштитном подлогом од рециклиране гуме која обезбеђује безбедност деце током игре. Планирано је и уређење зелених површина укупне површине око 1.350 m², док укупна поплочана, бетонирана и асфалтирана површина износи око 5.040 m². Постојеће здраво дрвеће биће задржано, 8 стабала биће уклоњено због неадекватног стања и/безбедносног ризика услед положаја стабала. а предвиђена је и садња нових лишћара и четинара, укупно 55 стабала, чиме се доприноси унапређењу микроклиматских услова и визуелног изгледа простора. Израђен је валоризациони извештај постојећег зеленила и доступан је у техничкој документацији.

Пројекат обухвата и унапређење комуналне инфраструктуре. Планирана је уградња нове јавне расвете са ЛЕД светиљкама постављеним на стубовима висине 4,5 m, чиме ће се побољшати осветљеност и безбедност простора у вечерњим часовима. Одводњавање атмосферских вода решено је усмеравањем вода са платоа, стаза и паркинг површина ка сливницима и њиховим

прикључењем на постојећи канализациони систем. Пројекат такође обухвата постављање хоризонталне и вертикалне саобраћајне сигнализације.

Реализацијом потпројекта обезбедиће се функционалан, безбедан и естетски уређен простор за станаре околних стамбених зграда. Повећање броја паркинг места, уређење пешачких и зелених површина, унапређење расвете и формирање простора за рекреацију допринеће бољој организацији јавног простора, подстаћи боравак на отвореном и унапредити квалитет урбаног живота у овом делу града.

Више о потпројектима може се наћи на интернет страници Пројекта (LIID): <https://www.mgsi.gov.rs/>, као и на интернет страници општине Пирот: <https://www.pirot.org.rs/index.php/9-latinica/7850-pr-r-zv-l-ln-infr-s-ru-ur-i-ins-i-uci-n-ln-g-c-nj-l-lnih-s-upr-va>

Преостале информације, укључујући детаљно описан план извођења радова са јасно дефинисаном методом обрачуна и наплате изведених радова, у складу са законом о планирању и изградњи доступан је у техничкој документацији.

Опис локације у контексту процене утицаја на животну средину и друштвено окружење

Реализација активности планираних у оквиру потпројекта биће спроведена искључиво уз апсолутно поштовање свих одредби из поглавља II. ПЛАН УПРАВЉАЊА И ПРАЋЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОЈЕКТА ЛОКАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ИНСТИТУЦИОНАЛНОГ РАЗВОЈА у наставку. У овом подпоглављу обезбеђене су основне информације о резултатима процене утицаја потпројекта на стање животне средине и друштвеног окружења, као и о идентификованим потребним мерама како би се они смањили или елиминисали.

Карактеристике окружења – Простор који се уређује налази се иза пословног објекта, у централном градском подручју, у зони вишепородичног становања, у непосредној близини више јавних институција и објеката од јавног значаја.

Јавни објекти у улици или близини – У непосредној близини се не налазе значајније установе.

Током извођења радова, неће бити ограничен приступ значајним установама и објектима јер је у питању двориште вишепородичног становања. Потенцијалне промене рута ће бити планиране кроз План управљања саобраћајем и правовремено комунициране свим заинтересованим странама. У том контексту, становништво ће бити детаљно и благовремено обавештавано о изменама режима саобраћаја, ограничењима и алтернативним приступима објектима током трајања радова. Посебна пажња у планирању и информисању о алтернативним приступима биће обезбеђивања угроженим и рањивим категоријама становништва, укључујући особе са инвалидитетом. Извођач ће израдити План управљања саобраћајем у фази изградње како би се осигурало планирање грађевинских радова, логистике и кретања на начин који омогућује њихово безбедно извођење и на начин који своди на минимум застоје, ризике по безбедност саобраћаја и оштећења за све кориснике саобраћајница. Извођач ће се придржавати смерница за израду Плана управљања саобраћајем из Прилога 03. овог документа.

Јавни превоз - радови на реализацији потпројеката неће утицати на функционисање јавног превоза. Током извођења радова може доћи до успоравања јавног саобраћаја, као и промене уобичајене руте. Потенцијалне промене рута ће бити планиране кроз План управљања саобраћајем. Општинска управа ће правовремено комунициране најширој јавности очекиване промене и решења. У том контексту, становништво ће бити детаљно и благовремено обавештавано о изменама режима или рута јавног саобраћаја, ограничењима и алтернативама. Посебна пажња у планирању и информисању о алтернативним приступима биће обезбеђивања угроженим и рањивим категоријама становништва, укључујући особе са инвалидитетом.

Значај за привредне делатности у улици и транзит за потребе привреде - Предвиђени радови неће имати значаја за функционисање транзитног саобраћаја кроз насеља, ни значајан утицај на привредну делатност. Потенцијални утицај на привредну делатност који се не очекује, може се препознати кроз привремени ограничени приступ привредним објектима, због промене уобичајених рута приступа. Међутим он ће бити минимизован израдом и комуницирањем Плана управљања саобраћајем у складу са смерницама из Прилога 03. ове Контролне листе.

Присуство потенцијално рањивих група – – Кроз консултације са заинтересованим странама су идентификоване конкретне рањиве групе. Представници локалне самоуправе се у комуникацији са грађанима придржавају израђеног Плана укључивања заинтересованих страна, који ће се ажурирати у зависности од новоидентификованих заинтересованих страна, укључујући осетљиве и рањиве групе.

Загађење ваздуха, воде и земљишта – Околина простора који је предмет потпројекта „Уређење дворишта иза Јубанке“ налази се у централном градском подручју Пирота, у зони вишепородичне стамбене изградње и јавних институција. Простор је урбаног карактера, са ограниченим бројем зелених површина и умереним интензитетом саобраћаја, углавном локалног типа.

Подручје није еколошки осетљиво и не постоје извори значајног индустријског или комуналног загађења. Потенцијално загађење ваздуха, воде и земљишта ограничено је на привремене ефекте током грађевинских радова, као што су емисије прашине, буке и отпада од рушења, који ће се контролисати применом прописаних мера заштите. По завршетку радова не очекује се трајан утицај на квалитет животне средине.

Зелене површине које ће бити уређене у оквиру потпројекта допринеће смањењу емисија прашине и побољшању микроклиматских услова у централној градској зони. Вегетација је планирана тако да ствара природну заштиту од буке и прашине, чиме ће се побољшати квалитет ваздуха у урбаном простору. У ширем окружењу нема заштићених природних добара, а најближе зоне под посебним режимом заштите (попут Парка природе Стара планина или Специјалног резервата природе Јерма) налазе се ван утицајног подручја потпројекта.

Управљање отпадом - По вероватноћи, утицаји потпројекта на животну средину су мало вероватни, изузев стварања отпада, који се сматра извесним, нарочито отпада који се генерише током грађевинских радова. Потенцијалне негативне последице стварања отпада, могу се елиминисати односно минимизовати реализацијом мера утврђених у делу 3. План мониторинга, поглавља 4.

Општина, односно извођач радова уколико је тако предвиђено уговором између општине и извођача радова, је дужна да изради План управљања грађевинским и другим врстама отпада

у складу са националним законодавством (део 1, поглавља II).

Општина, односно извођач радова дужан је да отпад преда предузећу - овлашћеном оператеру за збрињавање типа отпада који настаје, у складу са већ потписаним Уговором о сарадњи, односно о преузимању и збрињавању отпада. Приликом предаје отпада, попуњава се и прилаже одговарајући Документ о кретању отпада. Тај документ прати свако кретање отпада, у складу са законом.

Поред праћења испуњења одредби из законодавства од стране ЈЛС, Извођач радова је у обавези да приложи потписани Прилог 06: Изјава о правној и регулативној усаглашености, којом потврђује да се упознао и да ће поштовати одредбе законодавства које се односе на управљање комуналним, грађевинским и другим врстама отпада.

Заштићена природна добра – Локација потпројекта не припада простору који је део заштићеног природног добра. У том контексту простор за реализацију потпројекта није у режиму заштите по основу заштите природе и не утиче на исте.

На територији града Пирота постоји више заштићених природних добара, а која се налазе ван зоне утицаја предметног потпројекта. То су:

- Парк природе „Стара планина“,
- Специјални резерват природе „Јерма“,
- Споменик природе „Долина потока Бигар“,
- Пет стабала храста ситне границе (*Quercus pubescens*) на брду Голаш, у близини села Осмакова, и
- Стабло храста лужњака у катастарској општини Сопот.

Сва наведена природна добра налазе се ван урбане зоне града, на удаљености већој од 10 km од локације потпројекта, па реализација радова не може изазвати утицај на њихове природне, биолошке или пејзажне вредности.

Културна добра у улици и у околини - Према Закону о културним добрима (Службени гласник РС бр.71/94, 52/2011-др.закон и 99/2011-др.закон) непокретна културна добра су споменици културе, просторне културно-историјске целине, археолошка налазишта и знаменита места, која се утврђују и проглашавају одлукама и решењима надлежних органа и штите се одредбама поменутог Закона. У области реализације потпројекта нема непокретних културних добара, па ни утицаја потпројекта на исте.

За све наведен ризике и спречавање било каквих негативних утицаја свим грађанима доступан је и Жалбени механизам, који је саставни део овог документа и објављен је на интернет страници општине. Процедуре за решавање жалби или спорова детаљно су описане у поглављу III у наставку.

II. ПЛАН УПРАВЉАЊА И ПРАЋЕЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОЈЕКТА ЛОКАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ИНСТИТУЦИОНАЛНОГ РАЗВОЈА

Део 1: Институционално административни

1. Део: ИНСТИТУЦИОНАЛНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ			
Држава	Република Србија		
Назив Пројекта	„ПРОЈЕКАТ РАЗВОЈА ЛОКАЛНЕ ИНФРАСТРУКТУРЕ И ИНСТИТУЦИОНАЛНОГ РАЗВОЈА (LIID)“		
Назив Потпројекта	„Уређење дворишта зграда у улици Омладинских бригада у Пироту бр. кат. парцеле: 4070/59, 4070/32, 4070/60 КО Пирот-град, у Пироту“		
Обим активности пројекта	<p>У оквиру потпројекта врши се уређење дворишта вишепородичних стамбених зграда у улици Омладинских бригада у Пироту, које обухвата изградњу и организацију паркинг простора са укупно 76 паркинг места, уређење пешачких стаза и приступних површина, као и формирање зоне са дечјим мобилијаром. Пројекат такође предвиђа уређење зелених површина, задржавање постојећег здравог дрвећа и садњу нових стабала, као и постављање нове јавне расвете и саобраћајне сигнализације.</p> <p>Радови подразумевају припрему и нивелисање терена, поплочавање и асфалтирање површина, уређење платоа и стаза, као и решавање одводњавања атмосферских вода прикључењем на постојећи канализациони систем. Све активности се изводе у оквиру постојећег јавног простора и не захтевају проширење или откуп земљишта.</p>		
Институционални аранжмани (Име и контакти)	СБ:	МГСИ	Локалним партнерима и/или Прималац:
Одговоран за спровођење (Име и контакти)	Општина Пирот		Општина Пирот Извођач радова
ОПИС ЛОКАЦИЈЕ			
Назив локације	Уређење дворишта у улици Омладинских Бригада, Пирот		
Опис локације:	Потпројекат обухвата радове на уређењу дворишта вишепородичних стамбених зграда у улици Омладинских бригада у Пироту, у оквиру катастарске општине Пирот-град, на катастарским парцелама бр. 4070/59, 4070/32 и 4070/60. Простор је у јавној својини, а подаци о непокретностима су јавно доступни путем портала		Прилог 04: Мапа локација ДА [X] НЕ []

1. Део: ИНСТИТУЦИОНАЛНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ	
	<p>Геосрбија.</p> <p>Локација се налази у урбаном делу града и омеђена је улицама Омладинских бригада, Драгољуба Миленковића и Народних хероја. Простор је окружен вишепородичним стамбеним зградама и постојећом саобраћајном и комуналном инфраструктуром.</p> <p>Пројекат обухвата уређење дворишног простора кроз изградњу паркинг површина, уређење пешачких стаза и зелених појасева, као и постављање јавне расвете и дечјег мобилијара. Радови се у потпуности изводе унутар постојећег јавног простора и не захватају приватне површине.</p> <p>Радови се изводе на катастарским парцелама у јавној својини у оквиру катастарске општине Пирот, а подаци о парцелама су јавно доступни. Увид у информације о непокретностима могућ је путем портала https://a3.geosrbija.rs/</p>
Ко је власник земље?	<p>Општина Пирот.</p> <p>Законом о планирању и изградњи прописано је да се грађевинска дозвола издаје инвеститору који има одговарајуће право на земљишту или објекту. Одговарајуће право на земљишту сматра се право својине, право закупа на грађевинском земљишту у јавној својини, као и друга права прописана овим законом. У том смислу, поседовање дозволе и чињеница да су наведене катастарске парцеле у јавној својини индикује и одсуство пресељења и откупа земљишта што је потврђено документацијом у поступку издавања грађевинске дозволе.</p> <p>Решење о одобрењу за извођење радова на уређењу дворишта зграда у ул. Омладинских бригада у Пироту, на катастарским парцелама бр. 4070/59, 4070/32 и дела саобраћајнице на катастарској парцели бр. 4070/60 К.О. Пирот - град, у оквиру постојеће регулације, бр. ROP-PIR-4445-ISAW-2/2025, заводни бр. 001971085 2025 06550 004 021 351 171 од 30.04.2025. године, и</p> <p>Решење о измени и допуни решења о одобрењу бр. ROP-PIR-4445-ISAWA-4/2025, заводни бр. 004593606 2025 06550 004 021 351 171 од 18.11.2025. године.</p>
Географски опис	<p>Локација потпројекта налази се у катастарској општини Пирот-град, у централном урбаном подручју града Пирота. Простор припада ужем градском језгру, у зони вишепородичне стамбене изградње, окружен</p>

1. Део: ИНСТИТУЦИОНАЛНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ	
	<p>јавним установама и пословним објектима.</p> <p>У непосредном окружењу локације не налазе се значајне градске институције.</p> <p>Локација не припада простору заштићених природних добара нити се налази у зони заштите културних добара. Радови се изводе у потпуности у оквиру постојећег јавног простора и не утичу на објекте од културног, историјског или природног значаја.</p>
1.Део: ИНСТИТУЦИОНАЛНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ	
ЗАКОНОДАВСТВО	
<p>Утврдите национално и локално законодавство и дозволе које се односе на пројектне активности</p>	<p>У складу са одредбама Закона о планирању и изградњи , члан 2) “тачка 62) реконструкција линијског инфраструктурног објекта јесте извођење грађевинских и других радова у заштитном појасу са припадајућим објектима, у складу са посебним законом, којима се може променити габарит, волумен, положај или опрема постојећег објекта, као и извођење радова који обухватају радове великог обима, замене елемената на постојећим линијским објектима, којима се не мења њено целокупно функционисање, укључујући и изградњу раскрсница са кружним током саобраћаја, а у циљу одржавања и унапређења функционалних и конструктивних карактеристика линијског инфраструктурног објекта у целини или његових појединих елемената или објеката;”</p> <p>Министарство заштите животне средине (МЗЖС) представља кључну институцију у Републици Србији одговорну за стварање и спровођење политике заштите животне средине, док Закон о заштити животне средине уређује интегрални систем заштите животне средине којим се обезбеђује остваривање права човека на живот и развој у здравој животној средини и уравнотежен однос привредног развоја и животне средине у Републици Србији.</p> <p>Део надлежности у области интегралног система заштите животне средине имају јединице локалне самоуправе, између осталог, спровођење процедуре процене утицаја пројекта на животну средину управо за оне пројекте за које одобрења за изградњу издају органи локалне самоуправе.</p> <p>Сходно Закону о процени утицаја на животну средину “пројекат јесте извођење грађевинских радова, уградња инсталација, постројења и опреме, њихова реконструкција, уклањање и/или промена технологије, технологије процеса рада, сировине, репроматеријала, енергената и отпада, као и остале интервенције у природи и природном окружењу укључујући радове који обухватају експлоатацију минералних сировина”.</p> <p>Према Члану 3. истог Закона, процена утицаја се врши за пројекте из области индустрије, рударства, енергетике, саобраћаја, туризма,</p>

1. Део: ИНСТИТУЦИОНАЛНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ

пољопривреде, шумарства, водопривреде, управљање отпадом и комуналних делатности, као и за све пројекте који се планирају на заштићеном природном добру и у заштићеној околини непокретног културног добра. Влада Републике Србије прописује Листу пројеката за које је обавезна процена утицаја (ЛИСТА I) и Листу пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину (ЛИСТА II) (УРЕДБА о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину „Службени гласник РС”, број 114 од 16. децембра 2008.)

С обзиром да је за реализацију предметног Потпројекта прибављена грађевинска дозвола, спроведена је процедура утврђивања обавезе о изради Процене утицаја на животну средину, која претходи издавању грађевинске дозволе. Са друге стране, **без обзира на спроведене процедуре оне никако не искључују поштовање мера ублажавања утицаја на животну средину које су описане у овом плану.** Издавање грађевинске дозволе индикује изостанак спорова у вези власништва над земљиштем на коме се планира извођење радова.

У току реализације Потпројекта потребно је придржавати се и следећих прописа:

- Закон о заштити животне средине („Сл. гласник РС”, бр. 135/2004, 36/09 и 36/2009 - др. закон, 72/2009 - др. закон и 43/2011. – одлука УС, 14/2016, 76/18 и 95/18 – др. закон);
- Закон о процени утицаја на животну средину
- Закон о заштити природе („Сл. гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010 и 91/2010 – испр. 14/2016, 95/18 – др. закон, 71 /21);
- Закон о планирању и изградњи („Сл. гласник РС”, бр. 72/2009, 81/2009 - испр., 64/2010 - одлука УС, 24/2011, 121/2012, 42/2013 - одлука УС, 50/2013 - одлука УС, 98/2013 - одлука УС, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 - др. закон и 9/2020, 52/21 и 62/23);
- Закон о заштити од пожара („Сл. гласник РС”, бр. 111/2009, 20/2015, 87/2018, 87/2018 – др. закон);
- Закона о безбедности и здрављу на раду („Службени гласник РС” бр. 35 од 29. априла 2023
- Закон о безбедности саобраћаја на путевима "Службени гласник РС", бр. 41 од 2. јуна 2009, 53 од 29. јула 2010, 101 од 30. децембра 2011, 32 од 8. априла 2013 - УС, 55 од 23. маја 2014, 96 од 26. новембра 2015 - др. закон, 9 од 5. фебруара 2016 - УС, 24 од 26. марта 2018, 41 од 31. маја 2018, 41 од 31. маја 2018 - др. закон, 87 од 13. новембра 2018, 23 од 29. марта 2019, 128 од 26. октобра 2020 - др. закон, 76 од 7. септембра 2023.
- Закон о јавним путевима"Службени гласник РС", бр. 101 од 21. новембра 2005, 123 од 26. децембра 2007, 101 од 30. децембра 2011, 93 од 28. септембра 2012, 104 од 27. новембра 2013.

1. Део: ИНСТИТУЦИОНАЛНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ

- Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, ("Сл. гласник РС", бр. 120/2004, 54/2007, 104/2009, 36/2010 и 105/21)
- Закон о потврђивању Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине (Архуска конвенција) („Службени гласник РС” бр. 38/2009).
- Правилник о безбедности дечијих игралишта („Службени гласник РС” бр. 55/2018)

Мере заштите приликом поступања са отпадом спроведе се у складу са:

- Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС”, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016, 95/18 – др. закон и 35 /23);
- Законом о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. гласник РС”, бр. 36/2009, 95/2018 – др. закон) Правилником о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Сл. гласник РС”, број 92/2010);
- Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл. гласник РС”, бр. 56/10 и 93/2019);
- Правилником о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије („Сл. гласник РС”, бр. 98/2010);
- Уредба о начину и поступку управљања отпадом од грађења и рушења ("Сл. Гласник РС", бр. 93/2023 и 94/2023 – испр.);
- Правилник о уређењу, управљању, одлагању и депоновању грађевисног отпада у току извођења радова ("Сл. гласник РС", бр. 81/2024).

Заштита ваздуха у складу са:

- Законом о заштити ваздуха („Сл. гласник РС”, бр. 36/2009 и 10/2013);
- Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл. гласник РС”, бр. 11/2010, 75/2010 и 63/2013).

Мере за заштиту од буке ће бити предузете у складу са следећим прописима:

- Закон о заштити од буке у животној средини („Сл. гласник РС”, бр. 96/2021);
- Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Сл. гласник РС”, бр. 75/2010) и
- Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке у животној средини („Сл. гласник РС”, бр. 139/2022)

Потенцијални пружалаоци услуга/радова у обавези су да потпишу Изјаву

1. Део: ИНСТИТУЦИОНАЛНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ	
	о правној и регулативној усаглашености (Прилог 6) и да је поднесу као део документације за учешће на конкурс.
Да ли су прибављене све потребне дозволе?	<p>ДА [X] НЕ []</p> <p>Реконструкција улице се планира уз прибављену грађевинску дозволу.</p> <p>Број решења грађевинске дозволе: ROP-PIR-4445-ISAW-2/2025, заводни бр. 001971085 2025 06550 004 021 351 171 од 30.04.2025. године, и</p> <p>Решење о измени и допуни решења о одобрењу бр. ROP-PIR-4445-ISAWA-4/2025, заводни бр. 004593606 2025 06550 004 021 351 171 од 18.11.2025. године.</p> <p>Локацијски услови: бр. 001971085 2025 06550 004 021 351 171 од 30.04.2025. године</p>
ЈАВНЕ КОНСУЛТАЦИЈЕ	
Опишите процес јавних консултација	<p>Јавне консултације о потпројектима извођења радова</p> <p>За потребе реализације Потпројекта израђен је План укључивања заинтересованих страна са циљем да се благовремено консултују све заинтересоване стране, укључујући и рањиве и угрожене групе у окружењу.</p> <p>План укључивања заинтересованих страна и Нацрт ове Контролне листе доступан је јавности на веб страници локалне самоуправе уз позив за достављање коментара са подацима о начину и могућностима достављања коментара свих заинтересованих страна: https://www.pirost.org.rs/index.php/9-latinica/7850-pr-r-zv-l-ln-infr-s-ru-ur-i-ns-i-uci-n-ln-g-c-nj-l-lnih-s-upr-va .</p> <p>Сви релевантни коментари и сугестије које буду добијене од заинтересованих страна биће укључене у коначну Контролну листу. Коначна контролна листа, након одобрења, биће саставни део конкурсне документације за одабир извођача радова и саставни део уговора са извођачима радова за реализацију Потпројекта.</p>
МЕХАНИЗАМ ПОДНОШЕЊА ЖАЛБИ	
Опис жалбеног механизма	<p>За потребе пројекта успостављен је Жалбени механизам за цео пројекат, тако да је за потребе реализације Потпројекта у одабраним локалним самоуправама успостављен такође жалбени механизам.</p> <p>Жалбом се сматрају захтеви за достављањем додатних информација и појашњења, приговори, притужбе, коментари и сугестије и други облици изражавања различитих примедби на неку од пројектних активности током њихове имплементације, током планирања и спровођења Потпројекта у локалним самоуправама које су обухваћене Пројектом.</p> <p>Било која жалба у вези са Пројектом може се доставити ЈУП-у без икаквих трошкова за подносиоца жалбе:</p>

1. Део: ИНСТИТУЦИОНАЛНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ

- Усмено (лично или путем телефона), или
- У писаној форми попуњавањем обрасца за жалбе на Пројекат (Прилог 02.) и достављањем лично, поштом, факсом или е-маилом на наведену адресу/број.

Напомена: Жалбе се такође могу поднети анонимно или без употребе обрасца уколико подносилац тако жели.

Жалбе се на локалу подnose Жалбеној комисији/Комисији за жалбе или Служби за пријем жалби. Када почне изградња, жалбе се такође могу поднети директно извођачу грађевинских радова или стручном надзору (на лицу места). Извођач радова је дужан да обавести Службу за пријем жалби, успостављену на локаном нивоу о свим жалбама и начину на који им се приступило и решавало. Контакт подаци за подношење жалбе морају бити видљиви на инфо-табли градилишта како би били јавно доступни у сваком тренутку.

Менаџер за жалбе (локални или централни) прима захтев за достављањем информације или притужбу (лично, телефоном, поштом, е-поштом) и бележи га у регистар жалби, додељујући му одређени референтни број жалбе. Менаџер за жалбе потврђује пријем жалбе у року од 7 радних дана. Жалба се решава, а одговор се даје у року од 7 дана од пријема жалбе. Одговор садржи јасну процену жалбе/захтева, тражене информације и предлог за корективну радњу ако је потребно.

Информација о жалбеном механизму биће доступна у свим информативним материјалима.

МГСИ ће се постарати да у потпуности информише особе погођене пројектом о жалбеном механизму тако што ће их обавестити о постојању и улози Локаног пулта за жалбе, Централног пулта, његовој функцији, особама за контакт и процедурама за подношење жалби у погођеним подручјима. Информације о Жалбеном механизму су доступне:

- на интернет страници МГСИ <https://www.mgsi.gov.rs/cir/aktuelnosti/javne-konsultacije-za-projekat-razvoja-lokalne-infrastrukture-i-institucionalnog>
- на интернет страници локалне самоуправе: <https://www.pilot.org.rs/index.php/9-latinica/7850-pr-r-zv-l-ln-infr-s-ru-ur-i-ins-i-uci-n-ln-g-c-nj-l-lnih-s-upr-va> и у просторијама Локалне самоуправе и
- на огласним таблама на месту извођења радова на реализацији потпројекта.

ДЕО 2: Процена утицаја на еколошко и друштвено окружење

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА			
Да ли ће активност на одабраној локацији укључивати било шта од следећег	Активност изградње	Статус	Додатне референце
	А. Општи услови изградње, безбедност заједнице и безбедност и здравље на раду за раднике	☒ ДА ☐ НЕ	Погледајте одељак (А)
	В. Изградња мањег обима на постојећим објектима (Реконструкција улице)	☒ ДА ☐ НЕ	Погледајте одељак (А), (В) у наставку
	С. Заузимање земљишта	☐ ДА ☒ НЕ	Погледајте одељак (А), (В) и (С) у наставку
	Д. Управљање опасним материјалима	☐ ДА ☒ НЕ	Погледајте одељак (А), (В) и (Д) у наставку
	Е. Безбедност саобраћаја и пешака	☒ ДА ☐ НЕ	Погледајте одељак (А), (В), (Е) и (Ф) у наставку
	Ф. Социјална, здравствена и питања безбедности	☒ ДА ☐ НЕ	Погледајте одељак А), (В) и (Е) и у наставку
	Г. Историјске зграде и културне целине, chance finds	☐ ДА ☒ НЕ ☐ МОЖДА	Погледајте одељак (А), (В) и (Г) у наставку
	Н. Утицај на заштићена подручја	☐ ДА ☒ НЕ ☐ МОЖДА	Погледајте одељак А), (В) и (Н) у наставку
АКТИВНОСТ	ПАРАМЕТАР	КОНТРОЛНА ЛИСТА МЕРА УБЛАЖАВАЊА	
А. Општи услови изградње, безбедност заједнице и безбедност и здравље на раду за раднике	Обавештење, безбедност заједнице и безбедност и здравље на раду за раднике	<ol style="list-style-type: none"> Прибављене су све потребне дозволе пре почетка радова; Све релевантне надлежне институције су обавештене о почетку радова, укључујући и инспекције (локалне грађевинске инспекције и инспекције заштите животне средине и друге); Јавност је обавештена о радовима путем одговарајућег обавештења у 	

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА		
		<p>медијима, на видном месту на прилазима градилишту, општинској информационој табли и општинском вебсајту као и на свим објектима јавне намене који су идентификовани у непосреднојлизини градилишта.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Јавности су јасно предочени начини и канали упућивања жалби и сугестија преко успостављеног жалбеног механизма који је такође доступан на свим пунктовима; – Консултације са заинтересованим и погођеним странама су одржане, и закључци са консултација адекватно унети у план. <p>4. План заштите на раду, План управљања отпадом, План управљања саобраћајем (који укључује захтеве и мере за безбедно кретање возила, покретних погона и пешака унутар, кроз и око локација – детаљније у Прилогу број 03) биће припремљени пре почетка радова;</p> <p>5. Сви извођачи радова, укључујући све подизвођаче и радно ангазоване појединце, упознати су са обавезом забране сексуалног узнемиравања/злостављања током свих активности извођења радова.и информисани о санкцијама у случају кршења ове одредбе;</p> <p>6. Сви извођачи радова ће доставити радницима приручник или упутство за раднике у којем ће се налазити правила понашања (Кодекс понашања) у вези са сексуалним злостављањем и узнемиравањем, који су ови потписали пре почетка радова (документи се налазе у Прилогу 5).</p> <p>7. Сав посао обављаће се на безбедан и дисциплинован начин, организован тако да спречи незгоде и акциденте, те умањи утицај на раднике, суседне становнике и животну средину;</p> <p>8. Сви радови морају бити изведени тако да буду сигурни за грађане (нарочито за осетљиве и угрожене групе). (Приоритетно јасно обележеним путањама за кретање радника и јасно постављеним знацима забране уласка у зону градилишта за сва незапослена лица током времена трајања радова);</p> <p>9. Заштитна опрема за раднике задовољава стандард међународне добре праксе, користиће се у сваком тренутку (увек заштитне капе, прслуци, по потреби маске, рукавице и заштитне наочаре и заштитна обућа);</p>

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА

- 10.** Неће бити ангажовани радници испод минималне старосне границе за запошљавање.
- 11.** Одговарајућа обавештења на локацији информисаће раднике о кључним правилима и прописима којих се морају придржавати; Ово ће такође бити унето у правилник о понашању који ће се доставити радницима.
- 12.** Свим радницима је доступан жалбени механизам, чије постојање је јасно означено на градилиштима
- 13.** Сви радници морају бити обучени и са искуством за извођење додељених задатака/ радова;
- 14.** Сви који раде са струјом, високим-напоном, на висинама, с хемикалијама, итд. морају поступати врло опрезно, у складу са националним законодавством и сигурносним стандардима и најбољим праксама. Такви послови се обављају од стране адекватно обучених и сертификованих радника за рад са ризиком;
- 15.** Ако се догоди инцидент или несрећа са озбиљним негативним утицајем или последицама по животну средину и / или здравље и безбедност људи, Јединица за имплементацију пројекта (ПИУ) треба бити обавештена без одлагања. ПИУ ће обавестити Светску банку у року од 48 сати од инцидента. Обавештење ће садржати све доступне информације о догађају. Детаљнија анализа (анализа узрока) биће спроведена у договореном року;
- 16.** Опрема за безбедност и здравље на раду за раднике мора бити доступна на локацији (прва помоћ, заштитна одећа за раднике, одговарајуће машине и алати, противпожарна опрема, итд.);
- 17.** Извођач радова мора бити упознат са планом поступања и спашавања у случају ванредних околности, као и са важећим Планом евакуације за објекат на коме се изводи радови, пре почетка радова и мора се придржавати прописаних мера.
- 18.** Сви радници морају бити упознати са опасностима од пожара и мерама заштите од пожара и морају бити обучени за руковање апаратима за гашење пожара, хидрантима и другим уређајима који се користе за гашење

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА		
		<p>пожара;</p> <p>19. Противпожарне мере:</p> <ul style="list-style-type: none"> – На лицу места треба обезбедити стално присуство атестираних уређаја за гашење пожара у случају пожара или друге штете. Њихов положај се саопштава радницима и обележава. Ниво опреме за гашење пожара мора бити процењен и процењен кроз типичну процену ризика; – Надзор над објектима за заштиту од пожара/противпожарних објеката који ће вршити одређено особље; – Поступци у случају пожара се преносе свим запосленима; . – Део пута који није у санацији одржаваће се чистим. <p>20. Радници морају редовно одржавати локацију пројекта уредном, редовно уклањати прекомерни отпад и остатке течности;</p> <p>21. Веће количине запаљивих течности не треба држати на локацији;</p> <p>22. Сви ангажовани радници на овом пројекту морају имати регулисан радни статус од стране добављача/подизвођача и морају имати пуно здравствено и пензионо осигурање, а све у складу са локалним законодавством о раду и међународним стандардима рада;</p> <p>23. Сви опасни делови површина под радовима, морају се адекватно означити и оградити ради спречавања озледа;</p> <p>24. Свако намерно уништавање зеленила и травнатих површина је строго забрањено. У случају ненамерног оштећења или уништавања зеленила исто ће се вратити у првобитно стање (озеленити) након завршених радова;</p> <p>25. План управљања саобраћајем је припремљен уз координацију општинског особља и спроводи се у циљу обезбеђивања правилног одвијања саобраћаја и алтернативних праваца унутар пројектног подручја (и шире) и спречавања могућих саобраћајних незгода.</p>
В. Изградња мањег обима у постојећој зони реконструкције улице	Уређење зелене површине	<p>1. Простор намењен дечијим игралиштима и мобилијаром за децу уредити у складу са законском регулативом, нарочито Правилником о безбедности дечјих игралишта;</p> <p>2. Извршити валоризацију постојеће вегетације и размотрити могућност задржавања постојећих стабала; изузетно, сеча појединих стабала може</p>

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА		
		<p>бити одобрена након инспекцијског надзора Управе за шуме у складу са Законом;</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Сав садни материјал (саднице дрвећа, саднице жбунасте вегетације и бусен или семе траве), као и хумус или други супстрат који се користи за озелењавање мора бити набављен од званичних произвођача; 4. Приликом одабира садног материјала користити аутохтоне врсте растиња; 5. Уклонити инвазивне врсте са постојећих површина; 6. Пројектом предвидети заштиту од могућих деформација у тлу приликом ископа, као и заштиту и осматрање могућих деформација тла у фази експлоатације зелене површине; 7. Пројектована техничка решења регулације прилагодити постојећим условима тла и терена, као и хидролошким параметрима, са гледишта обезбеђења: несметаног отицаја у режиму великих вода, природне инфилтрације подземних и површинских вода сливног подручја у правцу главног отицаја, спречавања „забарења“ и водозасићења у зонама блажих нагиба правца тока и околних падина, спречавања развоја процеса нестабилности падина, тј. клизишта; 8. Обезбедити несметани отицај површинских вода и потпун и контролисан прихват атмосферских вода са планираних стаза за шетњу, њихово контролисано одвођење у канализациони систем за атмосферску канализацију или пројектовани реципијент; 9. Обезбедити посебне просторе за сакупљање и одношење комуналног отпада, посебно у деловима зелене површине у којима се очекује већи број посетилаца (у зонама активне и пасивне рекреације); 10. Омогућити кретање хендикепираним лицима на свим пешачким стазама и пролазима; 11. Приликом планирања извођења радова динамику реализације прилагодити повољним метеоролошким условима у циљу избегавања присуства високе оводњености тла.
	Квалитет ваздуха	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сузбијање прашине током радова повременим прскањем водом; 2. Да би се смањила прашина, грађевински материјал треба на

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА		
		<p>одговарајући начин чувати и покрити;</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Током извођења радова неће бити прекомерног празног хода грађевинских и других возила, као ни возила која довозе и одвозе потребни материјал и раднике; 4. Обавезно коришћење заштитних маски за раднике ако се ствара прашина током радова; 5. Одржавање приступа зони извођења радова чистим да се прашина не разноси; 6. Околно окружење (тротоари, приступне саобраћајнице) треба да се заштити од шута како би се прашина свела на минимум; 7. Не дозволити спаљивање грађевинског/отпадног материјала на градилишту.
	Бука	<ol style="list-style-type: none"> 1. Грађевинска бука ће бити ограничена на законом дозвољен ниво за насељено место; 2. Не треба дозволити извођење грађевинских радова ноћу, активности на градилишту треба ограничити на период од 7 h до 19h. Имајући у виду горе поменуте мере за безбедност и здравље на раду, распоред се евентуално може променити у складу са посебним одобрењем које издаје релевантни орган; 3. Радови ће бити организовани на начин да се радови за које се зна да производе повећани ниво буке планирају у складу са радним временом градилишта; 4. Уколико буде притужби на буку или прашину, обавиће се додатна мерења и увести додатне мере, нпр. Панои за заштиту од буке и прашине, и сл.
	Квалитет воде и тла	<ol style="list-style-type: none"> 1. Успоставити одговарајуће мере за контролу ерозије и талога, као што су нпр. Бале сена и/или ограде за муљ како би се спречило померање талога са градилишта и стварање прекомерне замућености у оближњим одводима атмосферске канализације или потоцима и рекама 2. Неће бити нерегулисаног црпења подземних вода, нити неконтролисаног испуштања процесне воде, цементне суспензије или

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА		
		<p>било које друге контаминирани воде у земљу или површинске воде; Извођач ће прибавити све потребне лиценце и дозволе за црпење воде и упуштање у систем јавне канализације;</p> <p>3. Биће инсталирани одговарајући системи за одводњавање атмосферских вода и пазити се да се не нанесе муљ или на други начин негативно утичу на природне токове, реке, баре и друго;</p> <p>4. Успоставити мере превенције за случајно просипање горива, мазива и других токсичних или штетних супстанци;</p>
	Управљање отпадом	<p>1. Током активности у објекту долазиће до генерисања грађевинског и комуналног отпада (услед боравка радника) којим ће се управљати на начин који прописује Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС“, бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 – др., 35 /2023) и други акти који проистичу из Закона;</p> <p>2. Кад год је то могуће, извођач ће поново користити и рециклирати одговарајуће и одрживе материјале (осим азбеста);</p> <p>3. Приликом допремања одређеног грађевинског материјала и опреме до градилишта доћи ће до стварања амбалажног отпада. У поступању са амбалажним отпадом посебно су важне одредбе Закона о амбалажи и амбалажном отпаду („Сл. Гласник РС“, бр. 36/2009, 95/2018 – др.) које предвиђају да се комунални амбалажни отпад сакупља са одређене територијалне целине у складу са законом;</p> <p>4. Други генерисани отпад током изградње и експлоатације пројекта биће третиран у складу са важећом регулативом а на начин да не изазивају ефекте на животну средину;</p> <p>5. Опасни отпад држи се у непорпоусним контејнерима и не меша се;</p> <p>6. Доделити простор на градилишту за привремено складиштење грађевинског материјала и отпада тако да се слободно кретање неомета;</p> <p>7. Сав отпад, укључујући грађевински и опасни отпад сакупљаће се и одлагати у лиценцираним објектима, од стране овлашћених сакупљача;</p> <p>8. Треба водити евиденцију о насталом, сакупљеном и превезеном отпаду;</p> <p>9. Отпад треба покрити током транспорта;</p>

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА		
		<ol style="list-style-type: none"> 10. Спаљивање отпада на локацији или негде другде (осим ако нису лиценциране спалионице) је забрањено; 11. Након завршетка радова, сав отпад ће бити уклоњен са локације; 12. Уколико се на локацији детектује присуство азбеста или другог отпада који се дефинише као опасан отпад потребно је збринуту га посредством лиценцираног управљача за одређену врсту отпада; 13. У случају откривања азбеста на постојећем објекту, развити План/процедуру за управљање азбестом у складу са законском регулативом и најбољим праксама, прихватљив ЈУП и СБ; 14. Применити све мере за заштиту здравља и безбедности запослених у складу са планом/процедуром за управљање азбестом; 15. Радове на рушењу или уклањању азбеста мора да обавља лице које је у складу са прописом о управљању отпадом добио одговарајућу дозволу за управљање отпадом који садржи азбест.
	Транспорт и управљање материјалима	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сав материјал склон прабини превози се у затвореним или покривеним камионима; 2. Минерални материјали (камен, песак, шљунак и сл.) набављају се искључиво од добављача који поседују све одговарајуће дозволе; 3. Сви материјали склони прабини и осетљиви на временске услове заштићени су од атмосферских утицаја било ветробранским стаклима, прекривачима, водом или другим одговарајућим средствима; 4. Просути материјали се одмах уклањају са колосека и чисти се; 5. Сва половна возила и машине су атестирани и добро одржавани; 6. Приступ возилима за испоруку материјала строго се контролише, посебно током влажног времена; 7. Неће се користити нелиценцирани каменоломи или депоније отпада; 8. Управљање хемикалијама обављаће се у складу са безбедносним листовима произвођача, законом и најбољим праксама. Њима ће управљати особе које су за то обучене; 9. Хемикалије се набављају само од регистрованих произвођача и њихових заступника; 10. Сав материјал мора бити изворан, не рециклиран нити већ коришћен;

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА		
		11. Искључиво неопасне боје и лакови биће у употреби; 12. Искључиво ће се употребљавати материјали отпорни на горење;
АКТИВНОСТ	ПАРАМЕТАР	КОНТРОЛНА ЛИСТА МЕРА УБЛАЖАВАЊА
С. Заузимање земљишта, повремено ометање приступу сервисима и услугама у зони извођења радова		1. Током извођења радова дефинисаће се алтернативне руте приступа објектима и земљишту које је у зони утицаја радова на реконструкцији улице.
Д. Управљање опасним материјама		1. Привремено складиштити све опасне или отровне супстанце на градилишту у сигурним контејнерима са ознаком информација о саставу, својствима и подацима о руковању; 2. Ставити контејнере са опасним материјама у непропусне контејнере како би се спречило просипање, испаравање и испирање; 3. Лиценцирани оператер транспортује отпад на званичне депоније и одлаже вишак ископаног материјала на локације договорене са локалним властима; 4. Не користити материјале са отровним састојцима или растварачима, нити фарбе на бази олова.
Е. Безбедност саобраћаја и пешака	Директне или индиректне опасности за јавни саобраћај и пешаке због пројектних активности	1. Прилагодити радно време локалним обрасцима саобраћаја, нпр. избегавати веће транспортне активности у време саобраћајног шпица; 2. Активно управљати саобраћајем ако је то потребно за сигуран и погодан пролаз за јавност приликом допремња материјала и опреме на локацију; 3. Поставити знакове упозорења/путоказе тако да градилиште буде јасно видљиво, а јавност упозорена на све потенцијалне опасности. Постављене табле и знакови не смеју да ометају безбедност и прегледност саобраћаја; 4. План управљања саобраћајем је припремљен уз координацију општинског особља и спроводи се у циљу обезбеђивања правилног одвијања саобраћаја и алтернативних праваца унутар пројектног подручја (и шире) и спречавања могућих саобраћајних незгода;

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА		
АКТИВНОСТ	ПАРАМЕТАР	КОНТРОЛНА ЛИСТА МЕРА УБЛАЖАВАЊА
		<ol style="list-style-type: none"> 5. Обезбеђене и постављене адекватне траке упозорења и ознаке; 6. Забранили прелазак незапослених лица кроз радни простор; 7. Активно управљање саобраћајем треба да води обучено и видљиво особље на локацији, ако је потребно за безбедан и погодан пролаз; 8. Месној заједници најавити благовремено алтернативно регулисање саобраћаја за време санационих радова; 9. Обезбедити безбедност пешака. Посебан фокус на безбедност деце ако је школа у близини (оградите градилиште, поставите безбедне ходнике, ручно регулишите саобраћај у вршним сатима итд.); 10. Осигурати безбедан и континуиран приступ канцеларијским објектима, радњама и резиденцијама током рехабилитационих активности; 11. Становништво ће бити детаљно и благовремено обавештавано о изменама режима саобраћаја, ограничењима и алтернативним приступима објектима током трајања радова. Посебну пажњу у обезбеђивању алтернативних приступа треба обратити на угрожене и рањиве категорије становништва укључујући особе са инвалидитетом, тако да се алтернативни приступи прилагоде свима.
F. Утицај на друштвено окружење (здравље, безбедност, информисаност)	Информисање, безбедност заштита људског здравља	<ol style="list-style-type: none"> 1. Обезбедити на локацији контакт особе које су задужене за комуникацију и пријем захтева / жалби од локалног становништва на на нивоу локације градилишта; 2. Сви извођачи радова, укључујући све подизвођаче и радно ангажоване појединце, су упознати са обавезом забране сексуалног узнемиравања/злостављања и придржаваће се овога током свих активности извођења радова. Сваки покушај кршења или заташкавања ове обавезе биће строго санкционисан; бити документовано кроз: давање потписа на правилнике о понашању Code of Conduct итд. 3. Сви извођачи радова су у обавези да доставе писану сагласност запослених да ће поступати у складу са одредбом забране сексуалног злостављања, током извођења радова (кроз писаане изјаве или уговоре о

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА		
		<p>раду);</p> <p>4. Сви извођачи радова ће доставити радницима приручник или упутство за раднике у којем ће се налазити правила понашања (Кодекс понашања) у вези са сексуалним злостављањем и узнемиравањем.</p> <p>5. Ако је локација насељена, забраните грађевинске активности ноћу;</p> <p>6. Правилно обележити градилиште (таблу са основним подацима о подпројекту, укључујући и доступност жалбених механизма) спречавајући улазак и излазак незапослених на градилиште да се мешају и комуницирају са радницима;</p> <p>7. Приступ градилишту је јасно означен и разумљив укључујући за особе са инвалидитетом;</p> <p>8. Опасни делови градилишта су јасно означени и ограђени;</p> <p>9. Извршити све неопходне радње и провере да се осигура да је линијски објекат након извођења радова сигуран за употребу.</p> <p>10. Знакови опасности и обавезног ношења опреме су постављени на видљива места.</p>
	Безбедност и здравље на раду	<p>1. Сви ангажовани радници морају бити ангажовани у складу са националним законодавством (Закон о раду) како би се предупредило нелегално ангажовање радне снаге;</p> <p>2. За грађевинске раднике – потребна је примена законски прописаних здравствених и безбедносних мера, и то:</p> <p>а) коришћење одговарајуће заштитне одеће и опреме (маске против прашине, иверја и дрвених влакана, шлемови, као и сигурносни појасеви за рад на висини, итд.); и друга опрема за рад у складу са потребама;</p> <p>б) одржавање доброг нивоа личне хигијене;</p> <p>в) здравствена заштита – обезбеђивање комплекта прве помоћи и лица обучених за пружање прве помоћи на градилишту током извођења радова;</p> <p>3. Адекватне противпожарне мере су проведене и опрема је доступна;</p> <p>4. Сви радници су прошли адекватну обуку;</p>

ДЕО 2: ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПРОЦЕНА		
		5. Процедуре и планови су представљени и доступни запосленима.
Г. Историјске зграде и културне целине		1. Прибавити Сагласност надлежног Завода за заштиту споменика културе пре почетка извођења радова; 2. Током извођења радова придржавати се општих услова заштите објекта и евентуалних прописаних мера на које указује Завод; 3. У случају проналаска археолошких и/или културних налазака, радове је потребно одмах прекинути те обавестити за то надлежно тело (нпр. Завод за заштиту споменика културе Србије) и предузети мере да се налаз не уништи и не оштети и да се сачува на месту и у положају у коме је откривен. Радови се могу наставити када надлежно тело за то изда одобрење.
Н. Утицај на природу и заштићена подручја		1. Уколико дође до уклањања зелених површина по завршетку радова извршити поновно озелењавање; 2. Уништена стабла потребно је заменити новим аутохтоним врстама; 3. Нема беспотребног уклањања стабала. Сеча је могућа само уз претходно одобрење надлежних органа

ДЕО 3: План мониторинга

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
ФАЗА ПРИПРЕМНИХ РАДОВА – ПРЕ ЗАКЉУЧИВАЊА УГОВОРА СА ИЗВОЂАЧЕМ РАДОВА							
	Све потребне дозволе добијају се пре извођења радова на реконструкцији	Општина Пирот Администрација општинске управе	Преглед неопходних дозвола	Пре почетка грађевинских радова	Како би се осигурала потпуна усклађеност са прописима Републике Србије и зајмодавца.	Укључено у буџет пројекта	Извођач Стручни надзор ЈЛС - Инвеститор ЈУП Инспекцијске службе
	Укључивање одредби Контролне листе ЕСМП у уговоре (План организације градилишта, План за управљање отпадом, Именована особа за пријем жалби, План за заштиту безбедности и здравља на раду, Извештај о усаглашености са	На локацији ЈЛС - Инвеститора и Извођача	Преглед неопходних дозвола, планова и уговора са Извођачима	Пре почетка грађевинских радова	Како би се осигурала потпуна усклађеност са прописима Републике Србије и зајмодавца. Како би се осигурала пуна примена Контролне листе ЕСМП од стране Извођача	Укључено у буџет пројекта	Извођач Стручни надзор ЈЛС - Инвеститор

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
	планом управљања радном снагом за трећа лица која ангажују уговорене раднике, Изјава о правној и регулативној усаглашености).						
	План управљања саобраћајем (који укључује захтеве и мере за безбедно кретање возила, покретних погона и пешака унутар, кроз и око локација)	На локацији ЈЛС - Инвеститора и Извођача	Преглед неопходних дозвола, планова и уговора са Извођачима	Пре почетка грађевинских радова	Како би се осигурала потпуна усклађеност са прописима Републике Србије и зајмодавца. Како би се осигурала пуна примена Контролне листе ЕСМП од стране Извођача	Извођач	Извођач Стручни надзор ЈЛС - Инвеститор ЈУП
	Благовремено обавестити све грађане у зони утицаја о тачном	На локацији градилишта (Улице која је у реконструкцији)	Увидом у припремљена обавештења за грађане	Пре почетка грађевинских радова	Како би се осигурала пуна примена ЕСМП Контролне листе	Нема	Стручни надзор ЈЛС - Инвеститор

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
	датуму почетка радова и времену трајања, као и о условима током измењеног распореда саобраћаја	и путем медија	Осигурати могућност коришћења жалбеног механизма		од стране ЈЛС		ЈУП
	Благовремено обавестити све јавне институције	На локацији јавних институција у близини градилишта (зелене површине која је у реконструкцији)	Увидом у припремљена обавештења за грађане Осигурати могућност коришћења жалбеног механизма	Пре почетка грађевинских радова	Како би се осигурала пуна примена Контролне листе ЕСМП од стране ЈЛС	Укључено у буџет пројекта	Извођач радова; Надзор над извођењем радова
ФАЗА РЕКОНСТРУКЦИЈЕ							
	Безбедан ток измењеног режима саобраћаја у оквиру зоне утицаја према претходно израђеном плану	Око зоне утицаја реализације Потпројекта (уколико долази до измена режима саобраћаја)	Визуелне провере и извештавање; Проверавати документацију	Током испоруке опреме за измену саобраћаја	Како би се смањили безбедносни ризици – повреде	Укључено у буџет пројекта	Извођач радова; Надзор над извођењем радова
	Успостављање и	На локацији	Провера планова и	Пре почетка	Како би се на	Нема	Извођач

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
	спровођење одговарајућих процедура, уредност, организација и безбедност градилишта	градилишта	уговора са извођачима	грађевинских радова	најмању меру смањеног ризика од неповољних утицаја на животну средину, безбедност и здравље на раду услед непостојања или непоштовања релевантних процедура.		Стручни надзор ЈУП
Обезбеђивање садног материјала	Набавка садница, жбунасте вегетације и бусена траве и декоративног зеленог материјала и хумуса од лиценцираних добављача /произвођача	Канцеларија или складиште извођача	Верификација докумената	Током закључења уговора о извођењу радова	Осигурати поузданост грађевинских материјала и њихову сигурност за здравље људи, као и одрживост у садашњим и очекиваним условима промене климе		Извођач Стручни надзор ЈУП
Обезбеђивање грађевинског материјала	Набавка грађевинског материјала од лиценцираних	Канцеларија или складиште извођача	Верификација докумената	Током закључења уговора о извођењу	Осигурати поузданост грађевинских материјала и		Извођач Стручни надзор ЈУП

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
	добављача/ произвођача			радова	њихову сигурност за здравље људи		
	План за управљање отпадом за све произведене токове отпада (Укључујући и План управљања отпадом од грађења и рушења)	На локацији градилишта	Визуелна провера, Провера документације – План за управљање отпадом, лиценце одлагалишта и превозника, документи о кретању отпада (количине, врсте, итд.)	Пре почетка радова	Како би се смањила производња отпада и обезбедио одговарајући начин одлагања отпада		Извођач Стручни надзор ЈЛС - Градски службеници: комунални инспектор и инспектор за заштиту животне средине
	Примењени прописи за безбедност заједнице и мере заштите дефинисане Планом	На локацији градилишта	Визуелне провере	На почетку радова и сваког радног дана до завршетка радова	Како би се смањили здравствени и безбедносни ризици – повреде чланова локалне заједнице		Извођач
	Уговори са радницима садрже прописане мере забране сексуалног узнемиравања	Канцеларија или на локацији градилишта	Визуелна провера, Провера документације	Пре почетка радова	Како би се смањили ризици сексуалног узнемиравања		Извођач

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
	(или потписане изјаве радника)						
	План за управљање отпадом за све произведене токове отпада	На локацији градилишта	Визуелна провера, Провера документације – План за управљање отпадом, лиценце одлагалишта и превозника, уговор са лиценцираном компанијом, документи о кретању отпада уколико генерисани отпад то захтева (количине, врсте, итд.)	Пре почетка радова	Како би се смањила производња отпада и обезбедио одговарајући начин одлагања отпада.		Извођач
	План евакуације и спасавања корисника; План одржавања и сигурности	На локацији градилишта	Визуелне провере	Прије завршетка радова	Сигурност деце	Трошак корисника	Надлежно предузеће ЈЛС, ЈУП
	План евакуације и спасавања током радова	На локацији градилишта / у канцеларији Извођача	Визуелне провере	Пре почетка радова	Сигурност запосленика	Укључен у трошак пројекта	Извођач
	Прикупљање, превоз и	На локацији градилишта	Визуелне провере	За ломљено стакло одмах / за	Како би се избегле и	Укључен у трошак	Извођач Стручни

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
	складиштење грађевинског отпада (нарочито стакла), грађевинског материјала и прашине насталих током радова			прашину свакодневно по завршетку радова, за инертни отпад на свака два дана (зависно од количине генерисаног отпада)	смањиле на најмању меру повреде и удисање прашине, загађење природних ресурса.	пројекта	надзор
	Ниво прашине – fine честице	На локацији градилишта	Визуелне провере и инструменти за мерење по потреби; мерење након негативног налаза инспекције или пристигле жалбе локалног становништва	Само током реновирања, периодично (у шпицу рада)	Како би се избегло и смањило на најмању меру накупљање прашине у ваздуху и смањили ризици по здравље радника и околног становништва.	Укључен у трошак пројекта	Извођач
	Прикупљање, превоз и складиштење опасног отпада (уколико га има)	На локацији градилишта	Визуелне провере и инструменти за мерење по потреби; мерење након негативног налаза	Само током реновирања, периодично (у шпицу рада)	Како би се избегло и смањило на најмању меру накупљање		Извођач

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
			инспекције или пристигле жалбе локалног становништва		прашине у ваздуху и смањили ризици по здравље радника и околног становништва.		
	Бука од грађевинских радова	На локацији градилишта	Аудитивно праћење нивоа буке и бележење жалби локалног становништва. У случају жалби увести додатно мерење	Редовно током радова, у складу с националним законодавством По притужби или негативан инспекцијски налаз	Како би се пратило да ли су нивои буке изнад или испод прага прихватљивости за то конкретно подручје.		Извођач Акредитована компанија
	Загађење ваздуха прашином, честицама и слично	На локацији градилишта	Узорковање овлашћених лабораторија	По притужби или негативном инспекцијом налазу		Буџет Извођача радова	Надзор Инспекцијске службе
	Загађење воде и тла	На локацији градилишта	Визуелне провере и инструменти за мерење по потреби; Мерење након негативног налаза инспекције или пристигле жалбе локалног	Редовно		Буџет извођача радова буџета	Надзор Инспекцијске службе

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
	Број примљених жалби у вези са повишеном буком, вибрацијама и прашином	Кроз регистар жалби	Кроз регистар жалби	Континуирано	Како би се благовремено идентификовали евентуални недостаци у усвојеним мерама за сузбијање повишене буке, вибрација и прашине		МГСИ ЈЛС Извођач Стручни наџор
	Број примљених жалби у вези са приступом објектима у улици и безбедношћу саобраћаја	Кроз регистар жалби	Кроз регистар жалби	Континуирано	Како би се благовремено идентификовали евентуални недостаци у усвојеним мерама за безбедност саобраћаја		МГСИ ЈЛС Извођач Стручни наџор
Здравље и безбедност	Снабдевање грађевинских радника радном одећом и личном заштитном опремом (ЛЗО);	Објекат у коме се врше активности реконструкције (текуће одржавање)	Инспекција	Читав период извођења радова	Смањити вероватноћу трауме и незгода за раднике	Нема	Извођач радова

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза	Који се параметар прати?	Где?	Како ће се пратити параметар?	Када ће се пратити параметар (учесталост мерења)?	Зашто ће се пратити параметар?	Трошак	Одговорност
	Строго поштовање правила рада грађевинске опреме и употребе ОЗО Придржавање свих законом прописаних мера						
ФАЗА КОРИШЋЕЊА ОБЈЕКТА – Зелене површине, парка							
	Редовно одржавање	На локацији реконструисане зелене површине/парка	Редовним визуелним прегледима стања зелене инфраструктуре, стање пешачких стаза	Стално и посебно у измењеним временским условима итд.	Потреба за адекватним одржавањем	Буџет града /општине	Овлашћено предузеће за одржавање јавних зелених површина града/општине
	Правилно управљање отпадом	На локацији реконструисане зелене површине/парка	Комунални отпад је прописно прикупљен/сортиран	Недељно	Потреба за адекватним одржавањем	Буџет града /општине	Овлашћено предузеће за управљање отпадом

Процена утицаја – реконструкција постојеће улице									
Животна средина	Врста утицаја	Позитиван или негативан	Јачина утицаја	Домет/ локација јављања утицаја	Време јављања утицаја	Трајање утицаја	Повратан/ неповратан	Вероват ноћа утицаја	Значај
Отпад (очекују се мање количине грађевинског, електронског и амбалажног отпада)	Утицаји на животну средину и здравље услед неодговарајућег управљања различитим врстама отпада	Негативан	Локалан	На локацији настанка и одлагања	У фази изградње	Краткорочан	Неповратан	Умерена	Умерен
Бука и вибрације	Бука изазвана извођењем грађевинских радова и вибрације, возилима за превоз грађевинског материјала, превоз радника и превоз отпада	Негативан	Локалан	На локацији	У фази изградње	Краткорочан	Повратан	Мала	Мали
Ваздух	Повремена појава прашине пореклом од грађевинских материјала током радова, транспорта и уградње	Негативан	Локалан	На локацији	У фази изградње	Краткорочан	Неповратан	Мала	Мали
Безбедност и здравље на	Утицај на живот, здравље и	Негативан	Локалан	На локацији	У фази изградње	Могућ и дугорочан	Може бити повратан и	Мала	Мали

раду	сигурност запослених на градилишту						неповратан		
Безбедност и здравље заједнице	Утицај на живот, здравље и сигурност грађана у непосредној близини градилишта	Негативан	Локалан	На локацији	У фази изградње	Могућ и дугорочан	Може бити повратан и неповратан	Мала	Мали

III. Процедуре за решавање жалби или спорова

Жалбом се сматрају захтеви за достављањем додатних информација и појашњења, приговори, притужбе, коментари и сугестије и други облици изражавања различитих примедби на неку од пројектних активности током имплементације пројектних активности, током планирања и спровођења Потпројеката у локалним самоуправама које су обухваћене Пројектом.

Било којом жалбом у вези са Пројектом може се скренути пажња ЈУП-у без икаквих трошкова за подносиоца жалбе:

- Усмено (лично или путем телефона), или
- У писаној форми попуњавањем обрасца за жалбе на Пројекат (Прилог 02.) и достављањем лично, поштом, факсом или е-маилом на наведену адресу/број.

Напомена: Жалбе се такође могу поднети анонимно или без употребе обрасца уколико подносилац тако жели.

Локални менаџер за жалбе води евиденцију о свим пристиглим жалбама у форми коју договори са Централним менаџером за жалбе.

Контакт подаци Локалног менаџера за жалбе, за подношење било каквих питања или коментара у вези са Пројектом су:

Јединица локалне самоуправе: Пирот

Служба за пријем жалби – Жалбена комисија

Одељење: Одељење за урбанизам, стамбено-комуналне послове, грађевинарство и инспекцијске послове

Име и презиме: Бојан Пешић

Адреса: Српских владара 82

Е-пошта: bojan.pesic@pirot.rs

Број телефона: 010/551 223

Директно подношење жалби је приоритетно и једино могуће на локалном нивоу, искључиво на начин предвиђен документом Жалбени механизам који је доступан на локалном нивоу и на нивоу ЈУП-а.

Жалбе се на локалу подnose Жалбеној комисији (Комисији за жалбе или Служби за пријем жалби). Када почне изградња, жалбе се такође могу поднети директно извођачу грађевинских радова или стручном надзору (на лицу места).

Извођач радова је дужан да обавести Службу за пријем жалби, успоставњену на локалном нивоу о свим жалбама и начину на који им се приступило и решавало. Контакт подаци за подношење жалбе морају бити видљиви на инфо-табли градилишта како би били јавно доступни у сваком тренутку.

Менаџер за жалбе (локални или централни) прима захтев за достављањем информације или притужбу (лично, телефоном, поштом, е-поштом) и бележи га у регистар жалби, додељујући му одређени референтни број жалбе. Менаџер за жалбе потврђује пријем жалбе у року од 7 радних дана. Жалба се решава, а одговор се даје у року од 7 дана од пријема жалбе. Одговор садржи јасну процену жалбе/захтева, тражене информације и предлог за корективну радњу ако је потребно

ЈУП ће евидентирати све жалбе у Регистар жалби, одвојен од Регистра укључивања заинтересованих страна који детаљно описује интеракције са заједницама и заинтересованих странама.

ЈУП ће успоставити Регистар жалби за пројекат.

IV. Праћење и извештавање

Резултати процеса укључивања заинтересованих страна биће укључени у извештаје о животној средини и социјалним питањима за СБ, које ће припремити ЈУП, сумирајући утицаје на животну средину и друштвена питања, здравље и безбедност, објављивања и учинак консултација и имплементацију жалбеног механизма.

Извештаји ће садржати следеће информације:

- Број и врсте примљених жалби заједнице поднетих у периоду извештавања, са назнаком отворених, решених и затворених жалби и да ли су решене у роковима наведеним у жалбеном механизму;
- Број и врсте активности објављивања информација путем медија и званичних интернет страница;
- Време и место одржавања консултативних састанака и других врста активности укључивања заинтересованих страна, са информацијом о броју учесника, са подацима о полу учесника; проблемима и забринутостима истакнутих током састанака и информације о томе како је ЈУП узео у обзир истакнуте проблеме.

ЈУП ће бити одговоран за праћење сви активности заинтересованих страна у вези са Пројектом, обезбеђивање испуњења и ажурирања овог План-а, и извештавање СБ.

V. Одобрење и потписи:

Прилог 01: Утицаји Потпројекта на животну средину и друштвено окружење

ЗАКЉУЧЦИ

Потпројекат носи умерен ризик.

Наведите образложења:

Сви проучени потенцијални утицаји оцењени су као негативни. Потенцијално јављање ових утицаја ограничено је временски и на локално подручје градилиште потпројекта.

Потенцијални утицаји могу се јавити у фази извођења грађевинских радова на овом потпројекту (честице прачине у ваздуху, бука, и сл), њихово може бити краткотрајно, али је очекивано да ће бити избегнуто уз поштовање националних прописа, као и одредби ове Контролне листе.

По вероватноћи, утврђени утицаји оцењени су као мало вероватни, изузев стварања отпада (грађевинског и електронског и амбалаже услед замене јавне расвете), који се сматрају извесним. Значај скоро свих утврђених утицаја је мали, изузев утицаја који се тичу стварања отпада и управљања отпадом, који се сматрају умереним. Управљање токовима отпада биће регулисано у складу са националним прописима, укључујући правовремену израду плана управљања грађевинским, електронским и амбалажним отпадом, праћењем спровођења овог плана и одлагањем отпада у складу са планом.

Локација потпројекта не припада простору који је део заштићеног природног добра, тако да није у режиму заштите по основу заштите природе или заштите културно-историјског објекта или целине.

Извештај о процени утицаја на друштвено окружење пружа детаљан преглед друштвених ризика повезаних са овим пројектом и одговарајуће мере ублажавања, пружајући информације о одговорнима за спровођење појединачних мера ублажавања.

Главне утврђене области ризика јесу могући утицаји на здравље и безбедност ангажованих радника и становништва услед активности изградње. Друштвени ризик по грађане који живе у зони непосредног утицаја будућег градилишта, грађане који раде или користе услуге јавних институција које се налазе у улици која је укључена у потпројекат, представнике привредних субјеката који обављају своју делатност у зони предметне локације, а који се може јавити у периоду трајања радова и који се огледа у делимичном ограничењу у коришћењу ове улице, је временски ограничен. Његов утицај биће смањен на минимум благовременим и планским информисањем о радовима, изменама рута, и слично и биће праћен могућношћу активирања жалбеног механизма.

С друге стране, потпројекат за резултат има низ будућих користи, након завршетка изградње/реконструкције.

Прилог 02: Жалбени формулар

Пројекат развоја локалне инфраструктуре и институционалног развоја (LIID)

ЖАЛБЕНИ ФОРМУЛАР

Уколико имате питања или примедбе на активности и процедуре током реализације „Пројекат развоја локалне инфраструктуре и институционалног јачања локалних самоуправа“ (Пројекат LIID), молимо Вас да попуните овај формулар у складу са успостављеним жалбеним механизмом.

Напомена: Жалба и/или притужба, сугестија се односи искључиво на пројекат LIID.

Контакт подаци	
Ваше име и презиме и контакт подаци неће бити објављени, нити ће бити доступни јавно. Ови подаци ће бити коришћени искључиво за евентуалну даљу комуникацију са Вама у вези послатог питања или жалбе.	
Број жалбе у интерној евиденцији	
Име: Овде упишите име	Презиме: Овде упишите презиме
Пол подносица питања или жалбе (служи искључиво у сврху статистичке обраде и аналитичког приказа; изјашњењем дајете пристанак на статистичку обраду података):	
☐ Мушки ☐ Женски ☐ Други	
Електронска адреса (e-mail):	Број телефона:
Овде упишите e-mail адресу	Овде упишите бр. телефона
Поштанска адреса – за пријем писаног одговора (молимо Вас да упишете пуну адресу: улица и број, поштански број места и назив места):	Овде упишите поштанску адресу
Пратићу исход на website, пошто желим да будем анониман.	☐ анонино праћење одговора
Језик на коме ће се комуникација обављати	☐ Српски језик ☐ други, _____ језик

Питање или жалба
Питање или опис жалбе (ово поље је обавезно попунити):
Овде опишите шта је разлог Ваше жалбе
Уколико је питање или жалба везана за одређени конкретан догађај или инцидент, молимо Вас наведите место и датум где и када се то догодило, као и да ли се ради о поновљеном догађају или инциденту:
Овде опишите конкретан догађај, са више детаља
Како видите решавање проблема (шта сматрате да би требало да се догоди да би се решио

проблем)?

Овде опишите

Молимо да попуњен формулар вратите на следећу адресу:

Јединица локалне самоуправе: Пирот

Служба за пријем жалби – Жалбена комисија

Одељење: Одељење за урбанизам, стамбено-комуналне послове, грађевинарство и инспекцијске послове

Име и презиме: Бојан Пешић

Адреса: Српских владара 82

Е-пошта: bojan.pesic@pirot.rs

Број телефона: 010/551 223

Уколико у року од **7 радних дана** не добијете потврду пријема Ваше жалбе, питања, а у року од **30 календарских дана** од датума пријема не добијете одговор на ваше питање, коментар или жалбу: контактирајте менаџера за жалбе, **Централни менаџер за жалбе**, стручњак за социјална питања и сарадњу са грађанима

Е-ПОШТОМ:

liid.zalbe@mgsi.gov.rs

ПОШТОМ:

Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре

Пројекат развоја локалне инфраструктуре и институционалног развоја

Менаџер за жалбе:

Централни менаџер за жалбе, стручњак за социјална питања и сарадњу са грађанима

Узун Миркова 3,

11000 Београд, Србија

ТЕЛЕФОНОМ: **+381 65 250 09 20 (радним данима од 10 до 13)**

Напомињемо да можемо да одговоримо само на питања или коментаре који се односе директно на овај Пројекат, не и на питања која се односе на општи рад Министарства или других институција која су обухваћене Пројектом.

За више детаља, молимо прочитајте Жалбени механизам пројекта (LIID) у Републици Србији доступан на: (<https://www.mgsi.gov.rs/>)

Прилог 03: План управљања саобраћајем - смернице

План управљања саобраћајем

1. Циљеви

План управљања саобраћајем се користи како би се осигурало да путеви буду слободни за градски саобраћај током периода реконструкције градске улице и спречили појаву саобраћајних незгода у оквиру пројектних активности.

2. Принципи

- (1) Потребно је поштовати националне и локалне прописе о саобраћају и безбедности на путевима;
- (2) Потребно је успоставити механизам управљања саобраћајем и ојачати изградњу капацитета за управљање саобраћајем током извођења радова; и
- (3) Потребно је припремити и стриктно имплементирати детаљне и специфичне мере за управљање саобраћајем и реаговање у ванредним ситуацијама.

3. Механизам управљања саобраћајем

- (1) Закон о безбедности саобраћаја на путевима "Службени гласник РС", бр. 41/2009, 53/2010, 101/2011, 32 /2013 - УС, 55 /2014, 96 /2015 - др. закон, 9 /2016 - УС, 24/2018, 41/2018, /2018 - др. закон, 87/2018, 23 /2019, 128 /2020 - др. закон, 76 /2023.
- (2) Закон о јавним путевима "Службени гласник РС", бр. 101 /2005, 123 /2007, 101/ 2011, 93/2012, 104/2013.
- (3) Закона о превозу путника у друмском саобраћају („Сл. гласник РС“ бр. 68 /2015, 41/2018, 44 /2018 -др. закон, 83 /2018, 31 /2019, 9 /2020.),
- (4) Закон о локалној самоуправи („Сл. гласник РС“ бр.129/07 и 83/14 – др.закон, 101 /2016 - др. закон, 47 /2018, 111 /2021 - др. закон)
- (5) Закона о комуналним делатностима ("Сл. гласник РС" бр.88/11 и 104/16), и
- (6) Одлуке и друга правна акта јединице локалне самоуправе које се односе на успостављање и организацију саобраћаја.

4. Организација и одговорности управљања саобраћајем

Локална самоуправа, грађевинске компаније (извођачи радова) и надлежне институције би преузеле различите одговорности (као што је приказано у наставку) у управљању саобраћајем у периоду извођења радова, и требале би одржавати динамичне консултације и сарадњу у зависности од напретка извођења радова на реконструкцији саобраћајне инфраструктуре.

Одговорна страна	Одговорности
Извођач радова	<ol style="list-style-type: none">(1) Припрема детаљан План организације саобраћаја на основу програма организације извођења радова и доставити га надлежним институцијама на преглед пре почетка извођења радова;(2) Успоставља јасну организациону структуру и дужности за управљање саобраћајем током извођења радова;(3) Припрема детаљне мере управљања саобраћајем у зонама контроле саобраћаја за радове на путу на основу одобреног План организације саобраћаја и спроводи ове мере;(4) Евидентира имплементацију ових мера и извештавају о свим проблемима када

Одговорна страна	Одговорности
	<p>буду препознати;</p> <p>(5) Припрема планове реаговања у ванредним ситуацијама за саобраћајне незгоде у грађевинарству; и</p> <p>(6) Реагује на хитне случајеве саобраћајне несреће на градилишту по потреби.</p>
Општина	<p>(1) Прегледа План организације саобраћаја и даје сагласност;</p> <p>(2) Врши надзор и инспекцијски надзор над спровођењем управљања саобраћајем на градилишту;</p> <p>(3) Прегледа планове реаговања у ванредним ситуацијама за саобраћајне незгоде на градилишту; и</p> <p>(4) Реагује на хитне случајеве саобраћајне несреће на градилишту по потреби;</p> <p>(5) Прилагођава аутобуска стајалишта и/или руте у складу са Планом организације саобраћаја и објављује одговарајуће информације јавности;</p>
Други надлежни органи за путеве.	<p>(1) По потреби пружа сарадњу и подршку у управљању саобраћајем на градилишту; и</p> <p>(2) Реагује на хитне случајеве саобраћајне несреће по потреби.</p>

5. Мере управљања саобраћајем

Детаљне мере управљања саобраћајем за период изградње биће припремљене на основу конкретних ситуација на деоницама саобраћајница у складу са одобреним ТОП-ом као и релевантним законима и прописима. Следеће основне мере, али не ограничавајући се само на њих, треба узети у обзир:

- (1) Изводити градњу део по део, и избегавати градњу која би могла узроковати саобраћајне гужве великих размера.
- (2) Поставити посебну саобраћајну сигнализацију за преусмеравање саобраћаја од градилишта.
- (3) Вршити координацију са локалним властима и заједницама по питању изградње и локације привремених приступних путева и праваца, укључујући оне које користе грађевинска возила;
- (4) Прилагоди аутобуска стајалишта или руте на основу локације градилишта.
- (5) Користити јавне медије како би упознали јавност са детаљним информацијама о контроли саобраћаја.
- (6) Одредити одговарајућу трасу саобраћања теретних возила до и од градилишта током изградње;
- (7) Идентификовати оне који су одговорни за спровођење и управљање процедурама
- (8) Контролисати и вршити надзор саобраћаја на улазима у градилиште;
- (9) Поставити одговарајуће објекте за управљање саобраћајем као што су баријере, светла, заштитне ограде и ознаке према потреби унутар зона контроле саобраћаја за радове на путу.
- (10) Кретање великих возила треба да се одвија тако да се избегне време најгушћег саобраћаја на локалној саобраћајној мрежи
- (11) Осигурати приступне путеве за пешаке и/или поставити одговарајуће сигурне заштитне ограде и ознаке по потреби .
- (12) Изградити привремене пешачке мостове који ће подразумевати одговарајуће безбедносне мере као што су ограде

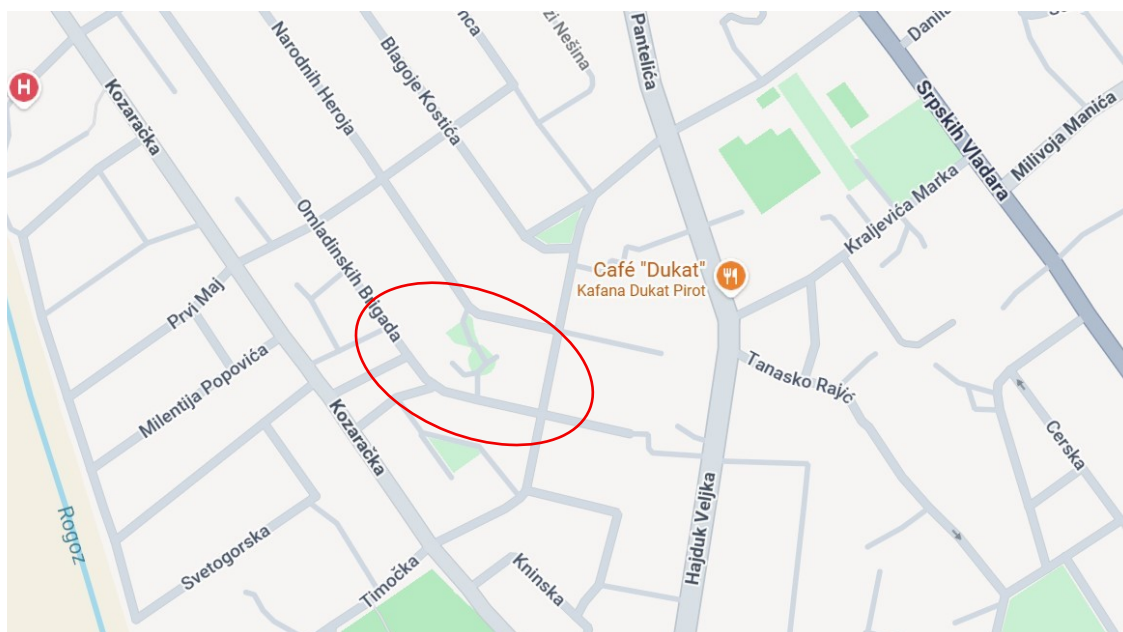
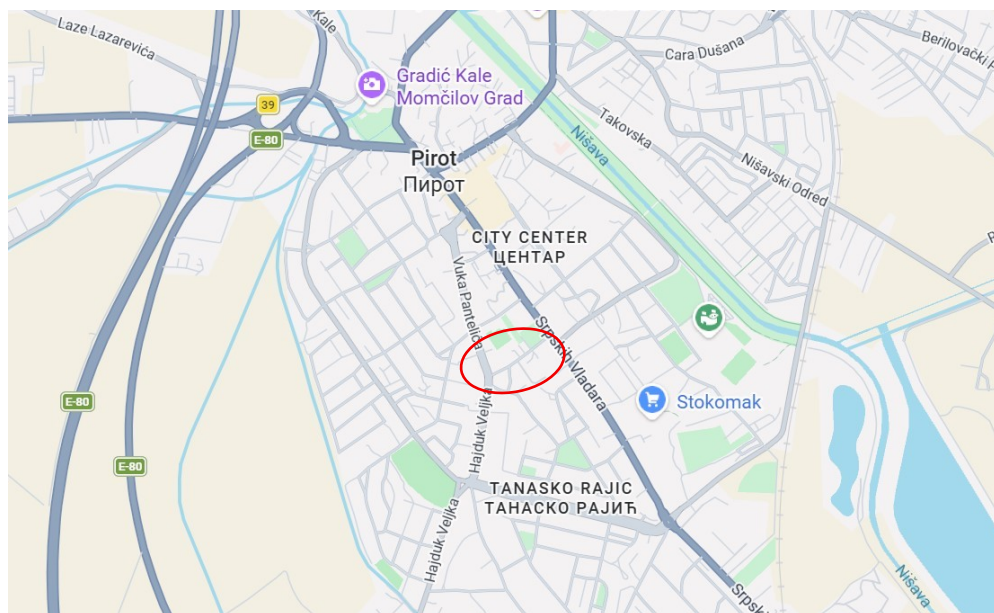
- (13) Трасе кретања пешака морају бити прилагођене кретању инвалида;
- (14) Правилно распоредите грађевинске раднике, машине и материјале на градилишту како бисте спречили непотребно загушење саобраћаја.
- (15) Особље за сигурност сваког грађевинског тима треба свакодневно прегледати градилиште и потребно је одредити посебно особље које ће преуслеравати саобраћај у вршним сатима грађевинских радова или настајање гужве у саобраћају.
- (16) Резервисати посебне прелазе за прелазак пешака у близини школа, болница и вртића, и/или одредите одређено особље за преуслеравање саобраћаја према потреби на основу специфичних ситуација.
- (17) Благовремено изврши поправку сваке штете коју направе грађевинска возила на јавним путевима у околини градилишта;
- (18) Без одлагања очистити све јавне путеве и површине у случају контаминације/ изливања које проузрокују Извођачи или подизвођачи;
- (19) Када се заврши изградња деонице улице, одмах очистити локацију, уклонити ограду и спроведите повратак саобраћаја у првобитан режим.

6. Планови хитног реаговања на саобраћајне незгоде

Извођачи треба да припреме детаљан план реаговања у ванредним ситуацијама за саобраћајне незгоде у грађевинарству и опремити неопходне објекте за поступање у ванредним ситуацијама. Они би требали успоставити комбиновани механизам хитног одговора на саобраћајне несреће са представницима локалне самоуправе и другим релевантним телима надлежним за јавне објекте који се односе на путеве.

Превентивне мере треба предузети како би се избегле несреће у изградњи, те благовремено пријавити и предузети радње када се појаве проблеми.

Прилог 04: Потенцијална зона утицаја реализације Потпројекта на становништво општине Пирот

Прилог 05: Извештај о усаглашености са планом управљања радном снагом за трећа лица која ангажују уговорене раднике

Назив пројекта:

Референтни број уговора:

Период уговора: Почетак: ____ (дан/месец/година) Завршетак: ____ (дан/месец/година)

Извођач/Пружалац услуга:

Период извештавања:

Датум извештаја:

Потпис овлашћеног лица:

ИЗВЕШТАЈ О УСАГЛАШЕНОСТИ РАДА И РАДНИХ УСЛОВА

1. Статистика запослених у компанији:

Укупан број запослених, по половима: мушкарци ____ / жене ____

Број запослених са уговором о раду: ____

Број запослених без уговора о раду: ____

Број запослених са приступом социјалном осигурању, пензионом и здравственом осигурању: ____

Број запослених који примају плату барем једном месечно: ____

Број запослених који су напустили компанију у извештајном периоду: ____

Број запослених ангажованих у извештајном периоду: ____

Просечан број сати рада по запосленом месечно: ____

Укупно прековремених сати по запосленом месечно (просек): ____

Број повреда на раду у извештајном периоду (и укупно од почетка уговора): ____

Број смртних случајева на раду: ____

Број пријављених случајева насиља: ____

Број пријављених случајева узнемиравања/злоупотреба: ____

Доступност механизма за жалбе запослених (да/не): ____

Број поднетих жалби механизму за жалбе: ____

Број решених жалби: ____

Број покренутих тужби у вези са радним условима, запошљавањем или безбедношћу: ____

Број спорова решених мирним путем/арбитражом: ____

Број инспекцијских посета у вези са радним условима: ____

2. Статистика радника ангажованих на пројекту:

- Укупан број радника на пројекту: ____
- Број радника са уговором о раду: ____
- Број радника без уговора о раду: ____
- Број радника са потврђеним приступом социјалном осигурању, пензији и здравственом осигурању: ____

3. Преглед радних услова:

	Услови	Да / Не	Белешке
1	Сви радници на пројекту имају писмени уговор.	Да ☐ Не ☐	Ако је „не“, образложите
2	Радници примају плату барем једном месечно.	Да ☐ Не ☐	Ако је „не“, образложите
3	Радно време радника износи 8 сати дневно, 40 сати недељно.	Да ☐ Не ☐	Ако је „не“, образложите
4	Радници имају редован дневни и недељни одмор.	Да ☐ Не ☐	Ако је „не“, образложите
5	Престанак радног односа у складу са националним законом и ЕСС2.	Да ☐ Не ☐	Ако је „да“, образложите
6	Радници су похађали обуке у вези са безбедношћу и здрављем на раду.	Да ☐ Не ☐	Ако је „да“, образложите
7	Радници су користили одобрене одморе.	Да ☐ Не ☐	Ако је „да“, образложите
8	Пријављени случајеви несрећа на раду (повреде/смрт).	Да ☐ Не ☐	Ако је „да“, образложите
9	Пријављени случајеви дискриминације или узнемиравања.	Да ☐ Не ☐	Ако је „да“, образложите
10	Поднете жалбе или започете арбитраже у вези са споровима.	Да ☐ Не ☐	Ако је „да“, образложите
11	Инциденти неусаглашености са ПУРС-ом у извештајном периоду.	Yes ☐ No ☐	Ако је „да“, образложите
12	Сви радници су потписали Кодекс понашања.	Yes ☐ No ☐	Ако је „не“, образложите

Прилог 06: Изјава о правној и регулативној усаглашености

ОВА ИЗЈАВА се подноси као део документације за учешће на конкурс потенцијалних пружалаца услуга/радова

Датум и место издавања:

Име и адреса издаваоца:

ИЗЈАВА О ПРАВНОЈ И РЕГУЛАТИВНОЈ УСАГЛАШЕНОСТИ

Овим путем изјављујемо да:

- Смо свесни и усаглашени са стандардима задатим у Оквиру за животну средину и друштвени оквир Светске банке;
- Смо свесни и усаглашени са стандардима задатим у Процедурама управљања радном снагом;
- Смо свесни и усаглашени са стандардима задатим у Упутству о здрављу и безбедности рада Групе Светске банке;
- Поштујемо све националне законе* и примењиве прописе који се односе на запошљавање, рад и радне услове, као и односе пословаца и радника;
- Обавезујемо се на обезбеђење безбедног и здравог окружења за све запослене и примену свих захтева у области безбедности и здравља на раду у складу са националним законодавством;
- Не толеришемо никакав облик дечијег, принудног или робовског рада;
- Забрањујемо било какво узнемиравање, злоупотребу и насиље на радном месту и забрањујемо директну или индиректну дискриминацију према било ком раднику или групама радника по било којој основи и из било ког разлога;
- Потврђујемо да се на располагању налази функционални механизам за решавање притужби радника; ИЛИ
- Потврђујемо да тренутно нема функционалног механизма за решавање притужби, али ће бити успостављен до потписивања уговора и да ће сви уговорени радници бити обавештени о постојећем механизму.

Овим изјављујемо да ће, уколико добијемо уговор, Процедуре управљања радом које се примењују на пројекат бити усвојене и уврштене у нашу праксу.

Разумемо да непоштовање било које од горе наведених обавеза може довести до раскида уговора и искључења из пројекта.

Потпис:

Име и презиме:

Позиција:

Пројекат развоја локалне инфраструктуре и институционалног развоја (LIID)

*Национални закони се односе и на законе Републике Србије и на домицилни закон земље у случају да је понуђач страни